

Kutatási beszámoló

A videokamera-szimbólum hatása az internetes címhírek/headline-ok kiválasztására

Kósa István, Bálint Blanka, Sólyom Andrea, Ambrus Zoltán, Zsigmond Csilla-Dalma oktatók, Langer Csaba és Györfi Kinga hallgatók

A kutatás tárgyát az internetes hírválasztási preferenciák vizsgálata képezte, kísérleti körülmények között.

A kutatás során két kérdésre kerestük a választ:

1. Egyrészt azt szeretnénk tudni, hogy a hírek preferenciáját/kiválasztását mi befolyásolja elsősorban: maga a tartalom fontossága, vagy ellenkezőleg, a képanyag.
2. Másrészt azt vizsgáltuk, hogy egy személyiségteszt alapján összeállított profil képes-e előrejelezni a hírek preferenciáját.

Következtetések

Akárcsak korábban, most is ismétlődött a korábbi, témába vágó kutatásaink meglepő eredménye: míg a kameraszimbólum növeli a kevésbé fontos hírek kiválasztását, addig csökkenti a fontosakét.

A rejtélyt végre sikerült megfejtenünk hét év után. A „bekamerázott” fontos híreket nézők csoportjában azért csökkent a kameraszimbólum hatására a fontos hírek kiválasztásának aránya (és nőtt a „bekamerázatlan” kevésbé fontos hírek aránya), mert a verbális- és a vizuális skálán egyaránt magas pontszámot elérik (a csoport körülbelül 17%-a, azaz 13-14 személy)

szignifikánsan több kevésbé fontos hírt választottak ki. A feltárt statisztikai kapcsolat majdnem erős, annak küszöbértékét „súrolja”: $R=.4989$.

A kutatásunk másik hipotézisét sikerült bizonyítanunk: a képi-vizuális kognitív működési módot preferáló személyek a videókamera-szimbólummal ellátott híreket részesítették előnyben, szignifikánsan több „bekamerázott” hírt választottak ki, mint kameraszimbólum nélkülit. Az eredmény a nem változó igen magas prediktív képességén kívül bizonyítja: a centrált képi szkórok változó bevonása fél százalékkal növeli a magyarázott variancia arányát. Ez azt jelenti, ha 1-gyel nő a képi szkórok mértéke, akkor 0.65 kameraszimbólumos hírrel választanak többet a szóban forgó alanyok ($p=.026$).

A második kísérlet során az első hipotézist sikerült bizonyítanunk hierarchikus regresszióval. A képi-vizuális kognitív működési módot preferáló személyek a videókamera-szimbólummal ellátott híreket részesítették előnyben: szignifikánsan több „bekamerázott” hírt választottak ki, mint kameraszimbólum nélkülit (st. Beta=.13, $p=.03$). Ha 1-gyel nő a képi szkórok mértéke, akkor 0.13 kameraszimbólumos hírrel választanak többet a résztvevők. Erre viszont csak akkor került sor, ha az elemzésbe bevontuk a Paivio és Harshman-féle IDQ-teszt (1983) verbális és -vizuális szkórjainak centrált szorzatát is prediktorként. (verbális: st. Beta=.004, $p=.94$; verbális-képi változó: st. Beta=.11, $p=.05$). Tekintettel arra, hogy a két változó szorzataként bevont változó majdnem szignifikánsan ($p=.05$) befolyásolja a képi szkórok hatását a kameraszimbólumos hírek kiválasztását, moderálásra/interakcióra gyanakodhatunk adott alcsoportokban.

Az adatbázis kísérleti- és kontrollcsoportra való szétválasztása után meglepő eredmények születtek az előző kísérletünkhöz képest *is*. Akkor örömmel konstatáltuk, sikerült megfejtenuk, kik kerülnek a bekamerázott fontos híreket a II. kísérleti csoportunkban¹, most viszont tudomásul vettük: *a képi anyaggal való előhangolás nemhogy szignifikánsan növelte volna a kameraszimbólumos hírek kiválasztását a kísérleti csoportban, hanem jelentősen csökkentette annak mértékét. A kameraszimbólummal előhangolt kísérleti csoportban a kamerával társított hírek közül átlagosan 1.32-öt választottak ki szemben a kontrollcsoporttal, ahol 1.49-et. Az előhangolás tehát a várttal szemben ellentétes hatást váltott ki: a képi szkór-változónk hatása messze a .05-ös érték fölé emelkedett ($p=.87$, st. Beta=-.01, $df. 1, 152$). Semmilyen újabb prediktor – pl. a nem, vagy más változók közti produktumok/szorzatok – bevonása sem*

¹ A verbális- és képi skálán egyaránt magas pontszámot elérők

változtatott ezen a helyzeten: a verbális és -vizuális szókórok centrált szorzatát kivéve ($p=.07$) minden változó messze a szignifikancia szint fölött volt minden esetben.

A **szemmozgás-követő** által gyűjtött adatokból sikerült mintázatokat megállapítanunk.

Jóllehet a hírek mellett található kameraszimbólumokra viszonylag ritkán tekintett egy-egy kísérleti alany, mégis azok szignifikáns hatása – láthattuk fentebb – kimutatható volt a statisztikai próbák segítségével. A szóban forgó szimbólum tehát akkor is hat, amikor a tekintet nem irányul rá, viszont a látótérbe kerül – ennek ellenére az előhangolás kapcsán két tipikus viselkedést sikerült tetten érünk a fixációk nyomon követésével.

A KPI Tudományos Tanácsának jóváhagyásával második kutatásunkban is a Paivio és Harshman-féle modellt-, illetve az ahhoz kapcsolódó IDQ-tesztet használjuk (1983).

Az elvégzett munka bemutatása

A *szakirodalmi áttekintést* Sólyom Andrea és Kósa István végezte el. A szemmozgás-követés magyarországi vonatkozású elméleti hátterét Sólyom Andrea végezte el.

A valós *hírek összegyűjtésében* Bálint Blanka, Ambrus Zoltán, Kósa István és a két hallgató, név szerint Györfi Kinga és Langer Csaba vállalt szerepet.

A *hírek manipulálását* és a pretesztre-, majd a próbakísérletekre való előkészítésében Bálint Blanka, Sólyom Andrea, Ambrus Zoltán, Kósa István és Györfi Kinga vállalt szerepet.

A *híreket* Györfi Kinga pretesztelte a „Babeş-Bolyai” Tudományegyetem gyergyói-, illetve székelyudvarhelyi kihelyezett tagozatán Sólyom Andrea segítségével. A II. kísérletben használt hírek frissítésében a kutatócsoport minden tagja részt vett.

A *próbakísérleteket* Kósa István, Sólyom Andrea és Langer Csaba futtatta le a Sapientia EMTE marosvásárhelyi-, illetve a csíkszeredai helyszínen. Az adatok feldolgozását Kósa István végezte el. Az adatok bevitele és feldolgozása Sólyom Andrea és Zsigmond Csilla érdeme.

A *kísérletek előkészítése, megszervezése* Kósa István, Ambrus Zoltán, Sólyom Andrea és Langer Csaba feladata volt.

A kísérletekben felhasznált Paivio és Harshman-tesztet Ambrus Zoltán értékelte ki.

Az első kísérlet eredményeit Kósa István és Sólyom Andrea *mutatta be* november 21-én a Romániai Szociológusok Szövetségének nemzetközi konferenciáján, Brassóban.

A kutatási tervben szereplő második konferencia részvételre nem kerülhetett sor, mert a Szociológusok Szövetségének májusra tervezett konferenciáját októberre halasztották.

A két kísérlet eredményeit az amerikai *Media Psychology* című szakfolyóiratban tervezzük megjelentetni – angol nyelven. A kéziratot november végéig előkészítjük publikálásra.

Ezúton nyilatkozom, hogy a kutatás eredményeit nem használjuk más kutatási projektek elszámolásához.

Kósa István, kutatásvezető